

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De numero beatitudinum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum conuenienter enumerentur beatitudines.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod inco-
uenienter enumerentur beatitudines. Attribu-
tur enim beatitudines donis, ut dictum est. * dono-
rum autem quaedam pertinent ad uitam contempla-
tiuam, scilicet sapientia, & intellectus: nulla autem bea-
tudo ponitur in actu contemplationis: sed omnes
in his que pertinent ad uitam actiuam. ergo insuffi-
cienter beatitudines enumerantur.

¶ 2 Præ. Ad uitam actiuam non solum pertinent
dona exequentia, sed etiam quaedam dona dirigen-
tia, ut scientia, & consilium: nihil autem ponitur in-
ter beatitudines quod directe ad actum scientie, uel
consilii pertinere uideatur. ergo insufficienter beati-
tudines tanguntur.

¶ 3 Præ. Inter dona exequentia in uita actiua, timor
ponitur ad paupertatem pertinere: pietas autem ui-
detur pertinere ad beatitudinem misericordie: nihil
autem ponitur directe ad fortitudinem pertinens. er-
go insufficienter enumerantur beatitudines.

¶ 4 Præ. In sacra scriptura tanguntur multæ aliæ bea-
titudines, sicut lob. 5. dicitur. Beatus homo qui cor-
ripitur a Deo. Et in Psalm. 1. dicitur, Beatus uir qui nõ
abit in consilio impiorum. Et Prou. 3. Beatus uir qui
inuenit sapientiam. ergo insufficienter beatitudines
enumerantur.

SED CONTRA. Videtur, quod superflue enume-
rentur, sunt enim septem dona Spiritus sancti: beati-
tudines autem tanguntur in octo. ¶ Præ. Luc. 6. po-
nuntur quatuor tantum beatitudines. superflue ergo
enumerantur septem, uel octo in Mattheo.

RESPON. Dicendum, quod beatitudines istæ con-
uenientissime enumerantur. Ad cuius euidentiam est
considerandum, quod triplicem beatitudinem aliq-
posuerunt. Quidam enim posuerunt beatitudinem
in uita uoluptuosa, quidam in uita actiua, quidam uerò
in uita cõtemplatiua. Hæ autem tres beatitudines
diuersimode se habent ad beatitudinem futuram, cu-
cuius spe dicimur hic beati. Nam beatitudo uoluptuo-
sa, quia falsa est, & rationi contraria, impedimentum
est beatitudinis futuræ. Beatitudo uerò actiua: uirg di-
spõsitua est ad beatitudinem futuram. Beatitudo au-
tem contemplatiua, si sit perfecta, est essentialiter ip-
sa futura beatitudo: si autem est imperfecta, est qua-
dam inchoatio eius. & ideo Dominus primo quidẽ
posuit quasdam beatitudines quasi remouentes im-
pedimentum uoluptuosæ beatitudinis. Consistit. n.
uoluptuosa uita in duobus. Primo quidem in affluẽ-
tia exteriorum bonorum, siue sint diuitie, siue sint
honores, a quibus quidem retrahitur homo per uir-
tutem sic, ut moderate eis utatur; per donum au-
tem excellentiori modo, ut. f. homo totaliter ea con-
temnat. Vnde prima beatitudo ponitur, Matt. 4. Beati
pauperes spiritu, quod potest referri uel ad contem-
ptum diuitiarum, uel ad contemptum bonorum,
quod fit per humilitatem. Secundo uerò uoluptuo-
sa uita consistit in sequendo proprias passiones siue
irascibilis, siue concupiscibilis. A sequela autem pas-
sionum irascibilis retrahit uirtus, ne homo in eis su-
persuat, secundum regulam rationis: donum autem
excellentiiori modo, ut. f. homo secundum uolunta-
tem diuinam totaliter ab eis tranquillus reddatur.
Vnde secunda beatitudo ponitur, Beati mites. A se-
quela uerò passionum concupiscibilis retrahit uir-
tus, moderate huiusmodi passionibus utendo: donum
uerò eas, si necesse fuerit, totaliter abiciendo, quoniam

umerant
nce dona
ergo bea
um est
Dicitur
nis obit
quod p
folus d
fine con
onuenie
ad ipum
Ad sine
approp
ac per o
udine
m induc
sequen
disting
tur hab
b habit
& Amb
bus, sic
m in re
ora dicit
ibus. An
opposit
tas dom
illa pro
tes hum
ritate
er dicit
he uide
is: quæ
irca qua
pub. in
son. i.
p. a. n
ocul a
mbus,
r, quod
is, non
aliquib
ft. * sed
ramia
per opp
is quæ
is nunc
telligit
ac uita
nt in bo
a pertine
em m
it. 19. de
a uita
appare
o filiat
ndum ill
appari
t, simili
est. ergo
S 1

3. dif. 34. q. 1.
ar. 4.
ar. 1. b. uic. q.

71. 107. 108

71. 107. 108

o. h. n. l. m. a.
o. i. r. u. l. j. l.
o. i. l. m. a.
o. i. l. m. a.
o. i. l. m. a.
o. i. l. m. a.

mo si necessarium fuerit, uoluntarium luctum afflu-
mēdo. Vñ tertia beatitudo ponitur, Beati q̄ lugent.

Actiua uerò uita in his consistit præcipue, quæ p-
ximis exhibemus uel sub ratione debiti, uel sub rō-
ne spontanei beneficii. & ad primum quidem nos
uirtus disponit, ut ea quæ debemus proximis, non re-
cusemus exhibere, quod pertinet ad iustitiam. Do-
num autem ad hoc ipsum abundantiori quodam af-
fectu nos inducit, ut scilicet feruenti desiderio ope-
ra iustitiæ impleamus, sicut feruenti desiderio estu-
riens & sitiens cupit cibum uel potum. Vnde quarta
beatitudo ponitur, Beati qui esuriunt, & sitiunt iusti-
tiam. Circa spontanea uerò dona nos perficit uirtus,
ut illis donemus, quibus rō dicitur esse donandum,
puta amicis, aut aliis nobis coniunctis, quod perti-
net ad uirtutem liberalitatis, sed donū propter Dei
reuerentiam solum necessitatem considerat in his,
quibus gratuita beneficia prestat, unde dicitur Lucę
14. Cum facis prædium, aut cenam, noli uocare ami-
cos, aut fratres &c. sed uoca pauperes, & debiles &c.
quod proprie est misereri. Et ideo quinta beatitudo
ponitur, Beati misericordes. Ea uerò quæ ad contem-
platiuam uitam pertinent, uel sunt ipsa beatitudo si-
nalis, uel aliqua inchoatio eius, & ideo non ponunt
in beatitudinibus tanquam merita, sed tanquam præ-
mia: ponuntur autem tanquam merita effectus acti-
uæ uitæ, quibus homo disponitur ad contemplatiuā
uitam: effectus autem actiue uitæ, quantum ad uirtu-
tes & dona, quibus homo perficitur in seipso, est
munditia cordis, ut. s. mens hominis passionibus nō
inquinetur. Vnde sexta beatitudo ponitur, Beati
mundo corde. Quantum uerò ad uirtutes & do-
na, quibus homo perficitur in comparatione ad p-
ximum, effectus actiue uitæ est pax, secundum illud
Isa. 30. Opus iustitiæ pax. Et ideo septima beatitudo
ponitur, Beati pacifici.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod actus dono-
rum pertinentium ad uitam actiuam, exprimentur
in ipsis meritis: sed actus donorum pertinentium ad
uitam contemplatiuam, exprimentur in premiis ra-
tione iam dicta. Videre. n. Deum respondet dono
intellectus, & conformari Deo quadam filiatione a-
doptiua, pertinet ad donum sapientiæ.

AD SECUNDUM Dicendum, quod in his quæ p-
tinēt ad actiuam uitam, cognitio non queritur propter se
ipsam, sed propter operationem, ut etiam Phil. dicit
in 2. * Eth. Et ideo quia beatitudo aliquid ultimum
importat, non computantur inter beatitudines actus
donorum dirigentium in uita actiua, quos, feliciunt
sicut consiliari est actus consilii, & iudicare est actus
scientiæ, sed magis attribuuntur eis actus operatiui in
quibus diriguntur, sicut scientiæ lugere, & consilio
misereri.

AD TERTIUM Dicendum, quod in attributione bea-
titudinum ad dona, pnt duo considerari. Quorū unū
est cōformitas materiæ, & s̄m hoc primæ oēs gnq̄
beatitudines possunt attribui sciæ & cōsilio, tanq̄ di-
rigentibus: sed inter dona exequentia distribuuntur,
ita. s. q̄ esuries, & sitis iustitiæ, & et misericordia perti-
neant ad pietatem, q̄ perficit hominem in his quæ
sunt ad alterum, mittas autem ad fortitudinem. Di-
cit enim * Amb. super Lucam, q̄ fortitudinis est irā
uincere, indignationē cohibere: est. n. fortitudo cir-
ca passiones irascibilis, paupertas uero & luctus perti-
nent ad donum timoris, quo homo se retrahit a cu-
piditatibus, & delectationibus mundi. Alio modo
possumus in his beatitudinibus considerare motiua
ipsarū, & sic q̄ tum ad aliqua eorū oportet aliter attri-
buere. præcipue. n. ad mansuetudinem mouet reue-

In cor. ar.

ca. 10. 5.

Amb. in suo
lib. sup. Lu.
c. cuius tit.
est, De ser.
Teu & bea-
titudinib. p-
borum 15.

rentia ad Deum, quæ pertinet ad pietatem: ad luctum
autem mouet præcipue scientia, per quam ho-
mo cognoscit defectus suos, & rerum mundanarū
secundum illud Eccl. 1. Qui addit scientiam, addit
dolorem. Ad esuriendum autem iustitiæ opera, præ-
cipue mouet animi fortitudo: ad miserendum uero
præcipue mouet consilium Dei, secundū illud Deo.
4. Consilium meum regi placeat, Peccata tua eleem-
synis redime, & iniquitates tuas misericordis pa-
perum. Et hunc modum attributionis sequitur. Au-
gu. in lib. de sermone Domini in monte.

AD QUARTUM dicendum, quod necesse est bea-
titudines omnes, quæ in sacra scriptura ponuntur, ad
has reduci uel quantum ad merita, uel quantum
ad præmia: quia necesse est, quod omnes pertineant
aliquo modo ad uitam contemplatiuam. unde q̄
dicitur, Beatus uir qui corripitur a Domino, p-
tinet ad beatitudinem luctus; quod uerò dicitur, Beatus
uir qui non abiit in consilio impiorum, pertinet ad
munditiam cordis: quod uerò dicitur, Beatus uir
qui inuenit sapientiam, pertinet ad præmium septi-
mæ beatitudinis. Et idem patet de omnibus aliis, quæ
possunt induci.

AD QUINTUM dicendum, quod octaua beatitudo est
quedam confirmatio & manifestatio omnium præ-
cedentium. ex hoc. n. quod aliquis est confirmatus
in paupertate spiritus & mititate, & aliis sequentibus
prouenit quod ab his bonis propter aliquam perfecti-
onem non recedit, unde octaua beatitudo quod
modo ad septem præcedentes pertinet.

H AD SEXTUM dicendum, quod Lucas narrat sermone
Dñi factum esse ad turbas, unde beatitudines enu-
merantur ab eo s̄m capacitatem turbarum, quæ sola uol-
ptuosam, & temporalē, & terrenā beatitudinem con-
tinet. unde Dñs per quatuor beatitudines quatuor
excludit quæ ad prædictam beatitudinem pertine-
rent. Quorum primum est, abundantia bonorum
exteriorū, quod excludit per hoc quod dicit, Beati
pauperes. Scdm est, quod sit bene homini quantum
ad corpus in cibis & potibus, & aliis huiusmodi, hoc
excludit per scdm quod ponit, Beati qui esuri-
tis. Tertium est, quod sit homini bñ quantum ad cor-
dis iucunditatem: & hoc excludit tertio dicens, Beati
qui nunc sletis. Quartū est, exterior hominū fauor
& hoc excludit quarto dicens, Beati eritis cum ma-
oderint homines. Et sicut * Amb. dicit paupertas
tinet ad temperantiam, quæ illecebrosa non querit
esuries ad iustitiam, quia qui esurit, cōpatitur, & cō-
patiendo largitur: sletus ad prudentiam, cuius est
re occidua, pati odium hominum ad fortitudinem.

ARTICVLVS IIII.

Verum premia beatitudinum conuenienter ennumerantur.

K AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod
omnia beatitudinum inconuenienter enume-
rantur. In regno enim celorum, quod est uita
terna, bona omnia continentur. posito ergo regno
celorum, non oportuit alia præmia ponere.
¶ 2 Præ. Regnum celorum ponitur pro præmio
in prima beatitudine, & in octaua. ergo eadem præ-
miū debuit poni in omnibus.

¶ 3 Præ. In beatitudinibus proceditur ascendēdo.
cut Ang. * dicit. In premiis autē uidet. pcedi delectationem
dendo, nam possessio terre est minus q̄ regnū celo-
rum. ergo inconuenienter hmoi præmia assignantur.

SED CONTRA est autoritas ipsius Domini, qui
huiusmodi proponens.

RESPON